

Symposion

12.30 uur: Inloop

- met koffie en thee, bij het restaurant, beneden in de hal.

13.00 uur: Symposion in de Commissarissenkamer: Diet Barendregt en Jan Kloos

- Welkom en Inleiding door Paul Sars en Peter Barendregt
- Korte voordrachten door:
 - Jan Heemels over het verzetswerk van Diet Barendregt en Jan Kloos
 - Hanneke Roos over Diet Kloos en haar liefde voor muziek
 - Paul Sars presenteert de 'Liefdesbrieven' en de 'Herinneringen aan Jan'

14.00 uur: Muziek

- met tekstfragmenten uit brieven en herinneringen, gelezen door leerlingen.
- Forumgesprek met bovengenoemde sprekers en voorts Veerle Driessen (onderzoekster Radboud Universiteit), Frank van Riet (onderzoeker Dordts Verzet) en leerlingen van het Johan de Witt-gymnasium. Beantwoording van vragen uit de zaal.

15.00 uur: Pauze

- met koffie, thee of een fris drankje, bij het restaurant, beneden in de hal.

15.30 uur: Première Muziektheater: 'Zing en wees gelukkig'

- Muziektheater, gespeeld door Dieke de Vries en Nina Hitz (cello). Regie: Ellen Honings. Tekst door E.W. Geerlings, gebaseerd op onder meer de liefdesbrieven en herinneringen van Diet Kloos. *In deze tijden van (dreigende) oorlog komt de vraag op: durven we ons te verzetten als het nodig is en tegen welke prijs? Hoe solidair zijn we met elkaar in tijden van rampspoed?*

17.00 uur: Napraten

- met borrel en hapjes, in het restaurant.

Gezien het beperkt aantal plaatsen is aanmelden verplicht!

Tip: bezoek ook het onderwijsmuseum!

Adres: Nationaal Onderwijsmuseum, Burgemeester de Raadsingel 92 te Dordrecht.

Bereikbaarheid: Op 5 min. loopafstand vanaf CS. Er is ook gratis parkeergelegenheid op loopafstand.

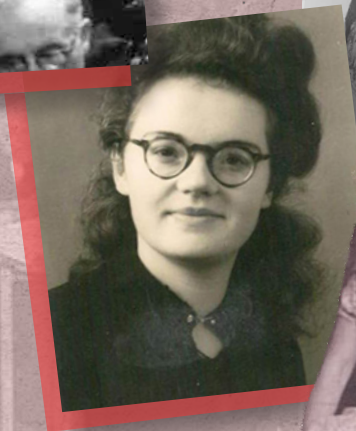
AANMELDEN: per email met uw naam en tel-nr. naar: paul.sars@ru.nl. U ontvangt dan nader bericht.

Voor het volledige programma en aanmelden zie: dietskloos.nl/actueel.

Contactadres Radboud Institute for Culture and History: paul.sars@ru.nl | 06 53 76 23 99 | ru.nl/rich

Locatie:
Nationaal Onderwijsmuseum
Dordrecht

27 september 2024
Dordrecht

Diet Kloos

100

SYMPOSION - PUBLICATIES - EXPOSITIE - THEATER

Radboud Institute for Culture & History

Johan de Witt-gymnasium

onderwijs
museum

wee's
HUIS
THEATER

Radboud Universiteit

Radboud Universiteit

Diet Kloos-Barendregt

Verzetsvrouw en oratoriumzangeres

Met meerdere evenementen herdenken we dit jaar de 100ste geboortedag van Dina Barendregt (9 mei 1924 – 3 april 2015), verzetsvrouw en oratoriumzangeres. Het herdenkingsjaar mondt uit in een symposium op vrijdag 27 september 2024 in Dordrecht, georganiseerd door de Radboud Universiteit in samenwerking met het Nationaal Onderwijsmuseum Dordrecht.

Diet Kloos verwierf in de jaren 1950-1970 enige bekendheid als mezzo alt door haar aria's in de Mattheus Passie van Bach. Maar haar heldhaftig optreden als verzetsvrouw en haar pioniersrol als uitvoerend musicus komen pas door wetenschappelijk onderzoek geleidelijk aan het licht. Studies vanuit het Radboud Institute for Culture and History (RICH) van de Faculteit der Letteren binnen de Radboud Universiteit maken haar eigenstandige rol in het verzet zichtbaar en laten in toenemende mate zien welke weerstanden zij ook later als alleenstaand vrouwelijk uitvoerend musicus heeft moeten overwinnen. Processen van emancipatie en inclusie vormen belangrijke thema's binnen het onderzoeksinstituut RICH. De Radboud Universiteit heeft daarom besloten de nalatenschap van Diet Kloos op te nemen in het Universiteitsarchief en voor verder onderzoek te ontsluiten via de Digitale Bijzondere Collecties.

Onderduikers Mirjam Spalter en haar ouders.

Als scholiere in het verzet

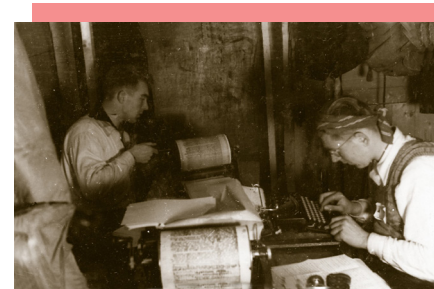
Als 16-jarige is Diet op 14 mei 1940 getuige van het bombardement op Rotterdam: 'Aan de hand van mijn vader zag ik Rotterdam branden'. Dan wordt de gymnasiumleerling een scholiere in het verzet. Tegen de anti-Joodse maatregelen in werkt Diet mee aan illegale concerten bij de Joodse huisarts Oscar Cahen thuis. Via hem raakt ze verder betrokken bij het verzet, als koerierster van berichten en illegale kranten. Diet krijgt van Oscar Cahen een handgeschreven briefje als 'vrijgeleide' voor het verzet. Dit gebruikt ze om onder anderen het Joodse meisje Mirjam Spalter en haar ouders naar een veilig onderduikadres te brengen. Haar grootste zorg is de veiligheid en dagelijkse voedselvoorziening voor deze onderduikers.

Met haar Gymnasium beta wil Diet diergeneeskunde gaan studeren maar voor vrouwen zijn er amper studiebeurzen. Door haar zangtalent verwerft ze wel een plek aan het Conservatorium in Den Haag. In het voorjaar van 1944 raakt het 'aan' met Jan Kloos, lid van verzetsgroep Albrecht. Ze werken samen in het verzet en zoeken uit waar de Duitse militairen hun afweergeschut neerzetten. Wie verdenkt een vriend paartje in de Biesbosch? Diet onthoudt de coördinaten die worden doorgeseind naar Londen. Op 22 november 1944 trouwen ze. Enkele dagen later slaat het noodlot toe: ze worden verraden, opgepakt en gevangengezet. In de gevangenis spreekt Diet nog kort met Jan, die zwaar toegetakeld is. Na enkele weken wordt Diet vrijgelaten. Jan wordt op 30 januari 1945 op verdenking van spionage gefusilleerd. Als 20-jarige weduwe zet Diet Kloos haar verzetswerk voort.

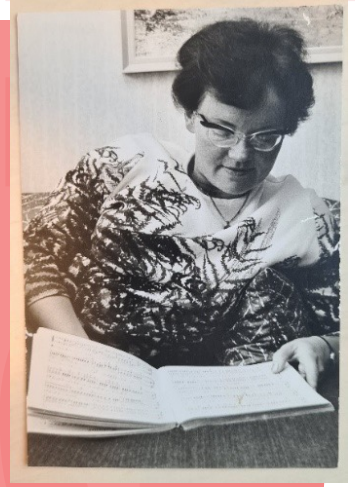
Oratoriumzangeres

Nadat ze cum laude is afgestudeerd bij Hendrik Andriessen verwerft Diet Kloos internationale studiebeurzen (Parijs, Siena) en treedt zij op in Frankrijk, Italië en Duitsland! Wanneer ze als alleenstaande vrouw een zangcarrière wil opbouwen, stuit ze telkens op hindernissen. Ze moet vechten voor gelijkwaardige behandeling en betaling bij optredens, bij platencontracten en docentschappen. Ze heeft een klein internationaal netwerk met enkele vrouwelijke collega's, zet zich in voor gelijke kansen en is later een toegewijd zangdocente aan het conservatorium. Ze is succesvol, maar het blijft een gevecht, zo blijkt uit haar correspondenties. Ook omdat ze geen erkenning vindt als oorlogsweduwe en voormalig politieke gevangene met een oorlogstrauma (een slaapstoornis).

Herinneringen aan Jan Kloos blijven haar dagelijks leven bepalen. Wel heeft ze enkele korte relaties en affaires, waarvan die met de Duitstalige joodse dichter Paul Celan het meest gedenkwaardig is. Hij schenkt haar onder meer een typoscript van zijn legendarische 'Todesfuge' en het gedicht 'Rauchtoper' dat verwijst naar de steen in de ring die ze van Jan heeft gekregen. De moord op Jan blijft voor Diet het grootste verdriet in haar leven. Ze vindt troost in haar zangcarrière en later als docente, maar Jan blijft haar enige grote liefde. Na een lang ziekbed overlijdt Diet Kloos op 3 april 2015.

Jan Kloos en Leendert Reidsma drukken illegale kranten. © Collectie Jan Heemels

Wetenschappelijk onderzoek leidt er in 2017 mede toe dat Diet Kloos postuum de Yad Vashem onderscheiding wordt toegekend. Het Johan de Witt-gymnasium te Dordrecht eert sinds 2022 haar oud-leerlinge met een plaquette en samen met Radboud-onderzoekers ontwikkelen leerlingen en docenten in 2023 vo-lesmateriaal over 'Dientje' Barendregt en haar man Jan Kloos: 'Leven en liefde in oorlogstijd', bestaande uit een werkschrift, website, expositie en podcast. Zie: dietkloos.nl.

© Niels Vrijdag (plaquette 2022)